Naschrift

Gaarne maak ik van de mij geboden gelegenheid gebruik, om het antwoord van Ir. *J. Louwerse* van een naschrift te voorzien.

Nu de Heer *Louwerse* in zijn antwoord, het door hem behandelde geval, nogmaals in korteren vorm heeft weergegeven, blijkt naar onze meening nog duidelijker, welk een moleculair gedeelte van het zeer omvangrijke vraagstuk door hem is behandeld en wij meenen dan ook onze bezwaren tegen het feit, dat een zoo groote afwijking bestaat tusschen het, aan de buitenzijde van den omslag aangekondigde, vraagstuk en het binnen het omslag behandelde geval, volledig te moeten handhaven.

Wat de door hem in zijn antwoord behandelde oplossing betreft, meenen wij zeer ernstige bezwaren te moeten opperen tegen het door hem onder letter a. gestelde. De kosten en het resultaat van een contrôle op de directe kosten, en het netto overschot, dat daaruit resulteert is immers geheel afhankelijk van de mate, waarin men in het bedoelde bedrijf reeds gevorderd is met deze contrôle. Nadat de organisatie van een bedrijf een bepaald stadium is gepasseerd, vertoonen de kosten, welke verbonden zijn aan een verdere verbetering een toenemende tendenz, terwijl daartegenover afnemende opbrengsten staan. Wij hebben in ons artikel gewezen op de gevaren, die schuilen in den efficiency-arbeid, welke niet steeds het oog gericht houdt op het punt, waar de kosten van den organisatie-arbeid, de baten, die daaruit voortvloeien overschrijden, en wij meenen, dat de algemeene uitlating, welke Ir. *Louwerse* onder letter a. geeft, er op wijst, dat aan het bedoelde equatiepunt, niet steeds die aandacht wordt geschonken, welke dit verdient.

Onder letter c. komt duidelijk tot uitdrukking, dat Ir. *Louwerse* meent het verband tusschen bedrijfsdrukte en winstmarge per eenheid in een eenvoudige formule te kunnen vastleggen. Alle bezwaren, die wij in ons artikel naar voren hebben gebracht, culmineeren in dit punt. *Clark* heeft ons zoo helder aangetoond: „business has more than one dimension''. In die bedrijven, waar de verschillende producten, in verschillende mate beslag leggen op de capaciteit der verschillende afdeelingen, *bestaat geen eenheid voor de bedrijfsdrukte.* Elke geconstrueerde eenheid is een fictie en daarom onbruikbaar. Dat de gevolgde methode Ir. *Louwerse* een goed inzicht heeft gegeven, zooals hij meldt, doet naar onze meening niets ter zake, dit is als een toevalligheid te beschouwen, en wij achten het een groot gevaar, op dit individueele geval te steunen, omdat in de groote meerderheid der gevallen, dezelfde overweging tot een juist inzicht *schijnt* te leiden, doch in werkelijkheid een misleidend inzicht geeft.

Wat de feitelijke critiek op ons artikel betreft nog het volgende: Volgens den Heer *Louwerse* leidt de gekozen methode van behandeling tot de algemeene oplossing, d.w.z. tot de oplossing in de groote lijnen.

Wij kunnen er ons moeilijk mee vereenigen *de algemeene oplossing* en de oplossing in groote lijnen synoniem te verklaren. Wij misten niet een volledige detailoplossing, doch de behandeling van het kernvraagstuk en inderdaad zal men nimmer de oplossing van het kernvraagstuk vinden, door een oplossing in groote lijnen, welke naar onze meening eerder synoniem is met een grove benadering van de gezochte oplossing.

In punt B stelt Ir. *Louwerse* kortweg, dat de gegevens voldoende zijn, zooals gebleken is uit de behandeling. Maar wij stellen juist, dat de conclusies onjuist zijn, of althans in den gestelden vorm onhoudbaar zijn. De orderselectie, mag alleen dan op een vergelijking van de winstmarge per eenheid worden gebaseerd, indien in het bedrijf voldaan is aan de, welhaast nimmer vervulde, voorwaarde, dat alle producten in gelijke mate beslag leggen op de capaciteit van de verschillende onderdeelen, van het bedrijf. Zou deze voorwaarde in het bedoelde bedrijf zijn vervuld, dan had dit toch althans vermeld dienen te worden. Het prae-advies rept daarvan met geen enkel woord.

De onder letter c. geciteerde zinsnede is uit haar verband gerukt.

De onder letter d. geciteerde opmerking is naar onze meening geenszins als een gemeenplaats te beschouwen. Onze verwijzing naar de opvatting van *Clark,* toonde volkomen duidelijk aan, van welken aard onze bezwaren tegen het door Ir. *Louwerse* gestelde verband tusschen bedrijfsdrukte en bedrijfskosten zijn. Zelfs een 8-jarige practische ervaring is voor ons onvoldoende tegenwicht tegen de felle critiek, welke *Clark* op de bedoelde opvatting heeft gegeven.

Inderdaad is ons gebleken, dat Ir. *Louwerse* niet voor het Instituut voor Efficiency is afgevaardigd en voor onze misvatting te dien aanzien zal dit Instituut ons, naar wij hopen, willen verontschuldigen.

Niet passend in het kader van onzen strijd achten wij de opmerking, dat Prof. Dr. Ir. *Goudriaan* niet werd afgevaardigd, *omdat* hij ingenieur is.

A. M. G.

WIJZIGING DER FAILLISSEMENTSWET EN INNEN VAN KLEINE VORDERINGEN

Reeds sedert geruimen tijd bestaat in handelskringen ontevredenheid over de Faillissementswet en hare toepassing en tevens over den omslag, hier te lande noodzakelijk, teneinde vorderingen, soms tot een luttel bedrag, te innen.

Waar tusschen beide onderwerpen een oorzakelijk verband bestaat, inzooverre, dat vaak faillissement wordt aangevraagd teneinde eene vordering geind te krijgen, omdat de normale procedure zoo omslachtig is, willen wij eerst de inning der kleine vorderingen bespreken.

Gelijk bekend, wordt een eisch tot betaling van een bedrag beneden de *f* 200.— ingesteld voor den Kantonrechter. Deze grens is te laag en zou m.i. gerust op *f* 1000.— gesteld kunnen worden.

Een andere grief is, dat ook de procedure voor den Kantonrechter nog buitengewoon omslachtig is, en tengevolge van de dagvaardingskosten en Griffierechten, relatief zeer duur.

Het gevolg van deze dure Kantongerechtsprocedure is, dat een grossier, die op een zijner afnemers een vordering heeft, vaak tracht door middel van een faillissementsrequest zijn debiteur te verschrikken en aldus tot betaling te dwingen, welk systeem tot gevolg heeft, dat de debiteur aldus zijn lastigste crediteuren het eerst betaalt, waardoor de andere worden benadeeld. Een ander nadeel is, dat ook betaald moeten worden de verschillende faillissementsrequesten en de kosten van den eigen advocaat, waarmede aanzienlijke bedragen gemoeid kunnen zijn.

Eenige jaren geleden ontwierp de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Arnhem een Wets-ontwerp waarin een eenvoudiger procedure werd vastgesteld voor het innen van kleine vorderingen. In hoofdlijnen volgde dit ontwerp het systeem van het z.g. „Mahnverfahren'' in Duitschland.

Dit stelsel werkt als volgt: De crediteur dient bij den Kantonrechter een formulier in met vermelding van naam, beroep en woonplaats van den debiteur en onder overlegging van een afschrift van de factuur of ander bewijsstuk.

De Griffie bericht den debiteur, dat de vordering ingediend is; voert de debiteur niet binnen 14 dagen verweer, dan vaardigt de Kantonrechter een z.g. „Zwangsbefehl'' uit, hetwelk dezelfde rechtskracht heeft als een vonnis. Voert de debiteur wèl verweer, dan volgt de gewone Kantongerechtsprocedure.

In 1925 werden in Duitschland ongeveer 4.000.000 van deze aanmaningen uitgebracht, met het gevolg, dat ongeveer 1.000.000 onmiddellijk betaalden, ongeveer 1.200.000 bezwaar maakten en ongeveer 2.000.000 in het geheel niet antwoorden, zoodat tegen deze een „Zwangsbefehl'' werd uitgevaardigd. In deze gevallen was dan wel executie noodig, doch er werden weken bespaard, terwijl de ten onzent bestaande dagvaardings- en Griffiekosten werden uitgeschakeld.

Het ontwerp der Kamer van Koophandel te Arnhem werd echter geen wet, hetgeen zeer zeker is te betreuren.

Zooals boven opgemerkt, leidt de ten onzent helaas nog bestaande, omslachtige wijze van procedeeren tot het snel aanvragen van faillissement.

Ook echter tegen de uitvoering der faillissementswet werden en worden van verschillende zijden bezwaren geopperd.

In de eerste plaats wenschen deze opposanten uitschakeling der tallooze faillissements-aanvragen met het veelal door de aanvragers zelf niet gewenschte resultaat „faillissement''. Hierbij merken we op, dat een meer eenvoudige procedure tot het innen van vorderingen reeds veel faillissements-aanvragen zal voorkomen.

Verder heeft men het bezwaar dat bij ons , anders dan in vele andere landen waaronder o.m. Duitschland, een accoord alleen mogelijk is bij faillissement en acht men het wenschelijk dat ook het z.g. gerechtelijk accoord wordt ingevoerd, d.w.z. dat iemand, wiens zaken „onder'' zijn, zich naar de Rechtbank kan begeven en aldaar een accoord aanbieden.

In Duitschland bestaat de volgende regeling: wanneer iemand niet in staat is ten volle aan zijne verplichtingen te voldoen, kan hij een accoord aanbieden, dat *minstens 30 %* van de schulden moet bedragen. Bij de aanvrage moet worden gevoegd een volledige staat van baten en schulden. Betaling moet geschieden binnen 3 jaren, terwijl voor richtige betaling waarborgen moeten worden verstrekt. Tijdens de behandeling worden eventueele faillissements-aanvragen niet meer in behandeling genomen.

Een andere grief is, dat hier te lande een faillissement zeer dikwijls wordt opgeheven zonder verder onderzoek. Ook ondergeteekende werd voor korten tijd curator in een faillissement met een enorm passief, doch zeer weinig actief. Een accountantsrapport, hetwelk uitvoerig de historie der verschillende posten naging, bracht verschillende onregelmatigheden aan het licht en gaf ondergeteekende gelegenheid verschillende menschen aan te spreken voor een groot bedrag.

Een groot bezwaar is echter, dat, wanneer onverhoopt het actief nihil is, hetgeen meermalen voorkomt, indien het faillissement behoorlijk „en scène'' gezet is, de kosten van het accountantsrapport voor rekening van den curator komen.

Dit bezwaar kan men oplossen door óf den curator deze kosten door de Rechtbank te doen vergoeden, óf wel met de accountants-organisaties een regeling te treffen, waardoor hunne leden door de Rechtbank ook eventueel prodeo kunnen worden aangewezen. Het bovengenoemde bezwaar is daarom zooveel te ernstiger, omdat juist in de door mij bedoelde gevallen een uitermate nauwkeurig onderzoek gewenscht mag heeten, en daartoe thans de middelen ontbreken.

Ook is het een bezwaar, dat de verschillende bepalingen betreffende frauduleus bankroet en benadeeling van crediteuren hier te lande slechts bij uitzondering worden toegepast. Weliswaar wordt de zaak door het Openbaar Ministerie onderzocht, — d.w.z. de Politie neemt verhooren af — doch men zou, met alle respect voor ons goed opgeleid corps Politie-officieren toch de opmerking kunnen maken, dat deze niet het meest geschikt zijn voor het voeren van een zoodanig onderzoek.

In verband met de belangrijke plaats, die ons land thans inneemt op het gebied van den geld- en effectenhandel, waarin vele ingewikkelde faillissementen kunnen voorkomen, schijnt het ondergeteekende toe, dat veel ware te zeggen voor een speciale afdeeling van het parket van den Procureur-Generaal te Amsterdam in den geest van de bekende valsch-geld-centrale.

In deze afdeeling zouden tot de formatie dienen te behooren een speciaal geschoold jurist en eenige hiervoor opgeleide accountants. De verschillende onderzoekingen zouden dan gecentraliseerd kunnen worden, terwijl men den betrokken ambtenaren de bevoegdheid zou kunnen verleenen voor alle rechterlijke colleges op te treden.

Een andere, blijkens veler ervaring veel verbreide grief is deze, dat veelal de nog aanwezige voorraden „tegen spotprijzen'' worden verkocht. Het wil ondergeteekende voorkomen, dat dit bezwaar juist is, doch geen rekening houdt met de groote moeilijkheden, waarmede de curator te kampen heeft.

Bij een faillissement zijn er twee oplossingen. Of wel men continueert het bedrijf om aldus, zij het tegen lageren dan den normalen prijs, de goederen van de hand te doen. Hiertegen bestaan echter twee bezwaren. In de eerste plaats dat, wanneer de kosten van de continuatie grooter zijn dan de baten, deze kosten voor rekening van den curator-privé komen; deze zal dus, in geval van twijfel aan den goeden uitslag, van continuatie afzien, hetgeen niet meer dan begrijpelijk is.

De curator kan ook trachten de leveranciers tot terugkoopen hunner eigen goederen te bewegen, welke oplossing twee voordeelen biedt. In de eerste plaats wordt vermeden het veel voorkomend euvel, dat de gefailleerde door stroomannen de goederen, hetzij op de veiling, hetzij ondershands koopt, waartegenover de curator vrijwel machteloos staat.

Anderzijds hebben crediteuren hierbij kans een groot gedeelte van hunne vorderingen geind te krijgen. Veelal immers zijn bij faillissement de nog aanwezige goederen onbetaald, en hebben dientengevolge de leveranciers preferentie op de opbrengst van de van hen afkomstige, nog in den boedel aanwezige, onbetaalde goederen (Art. 1190 B. W.).

Wanneer zij nu de goederen tegen taxatie-prijzen vermeerderd met 10 % terugkoopen, worden zij preferent-crediteur op het door hen betaald bedrag en zullen zij de goederen waarschijnlijk tegen een behoorlijken prijs van de hand kunnen doen. In de practijk echter werken crediteuren slechts zeer schoorvoetend tot een dergelijke oplossing mede; weliswaar vermindert de waarde speciaal bij seizoen-goederen, doch dit stelsel kan fraude door den failliet afdoende beletten.

Het wil ondergeteekende echter voorkomen dat, hoe nuttig en noodig verbetering in de behandeling van faillissementen ook moge zijn, veel meer afdoende resultaten zijn te verkrijgen door een betere organisatie van het credietwezen, waardoor vele faillissementen kunnen worden voorkomen.

Schertsenderwijze zou men kunnen zeggen, dat pas gevestigde winkeliers meer moeite hebben om hun winkelvoorraad klein te houden, dan om deze overmatig groot te krijgen. Ieder grossier levert op crediet en men zou kunnen spreken van een wedstrijd in het volstoppen van winkeliers.

Hoe goed credietfaciliteiten ook kunnen werken, de tegenwoordige groote tegemoetkoming aan dikwijls onervaren winkeliers, met een pas geopende zaak, is ongetwijfeld een zeer groot maatschappelijk kwaad. De oorzaken hiervan zijn in hoofdzaak de ongebreidelde concurrentie der leveranciers en de zeer onvolkomen mogelijkheid zich op de hoogte te stellen van den financieelen toestand der afnemers.

Allereerst de concurrentie: de winkelier betrekt niet slechts waren van één grossier, doch verschillende artikelen, soms ook hetzelfde artikel, van verschillende grossiers. Ieder hunner houdt den man voor solide, anders zou hij niet leveren, maar

hij die goed is voor *f* 5000.— is daarom nog niet goed voor *f* 10.000.— en meermalen is het ondergeteekende gebleken, dat winkeliers groote moeite hebben om niet met te groote voorraden te worden opgescheept.

Wellicht zou het op den weg liggen der accountants-organisaties een regeling te ontwerpen waardoor de grossiers een beter inzicht in de solvabiliteit van de debiteuren krijgen.

Men kan zich de volgende regeling denken:

„De grossiers in een bepaalde branche spreken onderling af niet te leveren, aan kleinhandelaren, welke niet hebben een boekhouding, voldoende aan zekere, door den accountant der grossiers-vereeniging te stellen eischen; de debiteuren staan op gezette tijden contrôle toe door den accountant der grossiers-vereeniging of laten door hun eigen accountant verslag uitbrengen.

Bovendien verplichten zich de winkeliers bij dreigende moeilijkheden het bureau der grossiers-vereeniging te waarschuwen, dat tot taak heeft de quaestie in der minne te regelen door reorganisatie of anderszins. Ook zal dit Bureau tot taak hebben de aangesloten grossiers te waarschuwen tegen leveranties op crediet aan „zwakke broeders".

Ondergeteekende erkent dat het denkbeeld nog zeer schematisch is en veel uitwerking zal behoeven, maar toch meent hij, gezien de groote bedragen, die jaarlijks in faillissementen verloren gaan, dat de oplossing dezer moeilijkheden, zij het slechts gedeeltelijk, voor het economisch leven van het grootste belang moet worden geacht. Bij verschillende Coöperatieve inkoopvereenigingen bestaat reeds de regel, dat geen crediet wordt verstrekt, indien de boekhouding niet in orde is. Ondergeteekende achtte deze materie speciaal van belang voor de Accountants, omdat door hun hulp zeer zeker preventief kan worden ingegrepen, terwijl voorkomen beter is dan genezen.

JAC. GROOTEN Jr.

IS HETGEEN IN EEN SAFE-LOKET LIGT, WEL SAFE VOOR BELASTING-BESLAG?

Ziehier een vraag van actueel belang voor alle lezers, belasting betalend of bestudeerend. Ik zou de vraag niet behandelen, indien ze niet reeds het raderwerk der rechtspraak had in beweging gebracht. Een en ander moge blijken uit de volgende mededeeling van bijzonderheden, die uiteraard eenigszins uitvoeriger kan zijn dan de dagbladen vermogen te doen.

Zeker iemand — ik noem geen naam: nomina sunt odiosa — was in betaling zijner belastingen achterstallig; op zich zelf geen unicum. Toen nu den betrokken belastingontvanger bekend werd, dat deze debiteur een safe-loket in huur had van „De Spaarbank voor de stad Amsterdam" gaf hij den deurwaarder der belastingen opdracht beslag te leggen op de zich in dat safe-loket bevindende goederen. Die opdracht was echter gemakkelijker gegeven dan uitgevoerd. Want op verzoek om aanwijzing van het safe-loket, verklaarde de Directeur der Spaarbank geen vrijheid te hebben mede te deelen of bij de instelling een safe-loket in huur was en evenmin om dit safeloket aan te wijzen. Dientengevolge werd te dezer zake door de vertegenwoordiging van den Fiscus een z.g. référé, beslissing in kort geding, gevraagd van den President der Arrondissements-Rechtbank te Amsterdam. Bij een vonnis van 12 Dec. 1927, te vinden in Beslissingen in belastingzaken onder no. 4390, veroordeelde de President de Bank om voor het geval er een safe-loket in huur was, dit aan de eischers aan te wijzen en verder alle noodige medewerking te verleenen, opdat de zich in dat loket bevindende goederen konden worden in beslag genomen. Tot dit vonnis heeft de overweging bijgedragen, dat niet moest worden medegewerkt tot het slagen van het middel om een uit waardepapieren bestaand vermogen aan het verhaal van crediteuren te onttrekken.

We kunnen nu in verband met het verder verloop der zaak veilig in het midden laten of en hoe dit vonnis bij het blijven weigeren van de gevorderde aanwijzingen zou zijn ten uitvoer te leggen. Want de Spaarbank kwam van dit vonnis in hooger beroep, het gerechtshof te Amsterdam vernietigde bij een arrest van 16 November 1928 het vonnis van den President met afwijzing der vordering tot medewerking aan het beslag op de in safe-loket geborgen goederen en de Hooge Raad verwierp bij arrest van 17 Januari 1930 (opgenomen in Beslissingen in belastingzaken onder no. 4628) het beroep in cassatie. Ons hoogste rechtscollege overwoog, dat het hier niet betrof een beslag onder derden d.i. beslag op goederen van den debiteur, die onder derden berusten. Immers is hier sprake van beslag onder den debiteur zelf, die van een Bankinstelling een safe-loket gehuurd heeft en niet goederen aan een Bankinstelling heeft in bewaring gegeven. Bij beslag onder derden zijn inderdaad in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering aan dien derde verplichtingen opgelegd om verklaring te doen van hetgeen hij onder zich heeft als anderszins. Maar gelijk reeds betoogd, hier is van beslag onder derden niet de rede, trouwens was i.c. dit middel niet toegepast.

Een wettelijke verplichting voor eene Bankinstelling om mede te werken bij het leggen van beslag, werd eenvoudig niet aangenomen, zoodat de President der Rechtbank niet bevoegd was te gelasten handelingen te verrichten, welke krachtens de wet kunnen worden nagelaten. Er is nu onomstootelijk komen vast te staan, dat in ons Nederlandsch executierecht een middel ontbreekt om te komen tot beslag op den inhoud van een gehuurd safe-loket. Lieb Vaterland, magst ruhig sein!

In de literatuur is hieraan reeds deze vraag vastgeknoopt of met succes tegen een Bankinstelling, die niettemin in deze alle medewerking verleent, tot schadevergoeding wegens onrechtmatigen daad zou kunnen geageerd worden. Ik doe hierbij deze tweede vraag of wèl schade is toegebracht aan een debiteur, wiens schuld niet onvoldaan blijft. De kwesties, die zouden voeren buiten het bestek van dit artikel, laat ik verder onbesproken.

Door de gevallen beslissing is het gevaar voor schending der geheimhouding, die een Bankinstelling tegenover hare clientèle heeft, afgewend. Trouwens zouden ook bij volledige medewerking van de Bankinstelling de moeilijkheden niet van de lucht zijn. Want de deurwaarder moet in zijn proces-verbaal van inbeslagneming de in beslag genomen goederen nauwkeurig beschrijven met opgaaf van hun getal. En hoe zal hem dit mogelijk zijn als de inhoud der safe hem onbekend is, terwijl het loket zonder medewerking van den huurder niet te openen is?

Dat hier een onbevredigende toestand bestaat, zal wel niemand in gemoede ontkennen en evenmin dat hier de bij het Burgerlijk Wetboek gewaarborgde aansprakelijkheid van alle goederen van den debiteur illusoir wordt. In deze tegenstrijdigheid van belangen, ligt slechts voor den wetgever een taak tot ingrijpen. Al jaren geleden is hierop door den tegenwoordigen Vice-President der Arr.-Rechtbank te Rotterdam, Mr. *S. G. Canes*, gewezen in zijn geschrift „De loketovereenkomst". Er zijn teekenen, die er op wijzen, dat thans de roepstem niet zoo lang meer onverhoord zal blijven. Want niet alleen is de Minister van Justitie te dezer zake al geinterpelleerd, maar bovendien heeft deze Bewindsman reeds in ander verband recentelijk te kennen gegeven, dat het executierecht behoort tot de stof waaraan de wetgever in niet te ver verwijderde toekomst zijn aandacht zal hebben te wijden.

B. VAN DEN BERG